

4. Vsaka mešna občina, ki ima svojo županijsko postavo, je poseben šolsk okraj za-se, in opravlja posel šolskega nadzorstva v prenesenem področji.

5. Politiškim okrajnim gosposkam oziroma gosposkam mest z lastno županijsko postavo, bodo v učno-pedagogičnih šolskih zadevah in za šolske ogleda na pomoč začasni šolski okrajni nadzorniki, ki jih izvoli minister za bogočastje in uk ter jim dá dotični návod.

Te nadzornike plača državna blagajnica, voznino pa jim dá šolska srenja.

Ta določila veljavo dobé 1. marca 1869. leta.

Hasner.

Učitelj naj se vedno izobražuje.

Spisal Fr. Govekar.

Da bode šola svojo imenitno nalogo vspešno reševala, potreba je delavcev, kateri so vsi vneti za svoj stan, ki so čistega in terdnega značaja, ter vsi navdušeni le za pravo in dobro: ne pa najemnikov ali zaspancev, katerim je pervo le plača in zložno življenje. Obče dognana resnica je, da je sleherni učitelj duša svoji šoli, in da tisti, kateri za drugimi zaostaja ali celó zaostane, prinese v svojo šolo moriven duh, ter stori nad seboj samomorstvo, kajti on vpreže in vklene svojega duha v verige lenobe. Treba je, da učitelj z duhom časa napreduje, ter se vedno vsestransko izobražuje, kajti tim bolj je učitelj izobražen, tim vspešniši bode vtis podučevanja, in kolikor temeljitejše on razumi in je podučen v kaki stvari, toliko terdniše je podlaga, katero on stavi, kratko: tim bolj je učitelj vsestransko izobražen in podučen, toliko ložeji spoznava različne zmožnosti svojih učencev, ter vé vsakega primerno obravnavati, in si tako svojo službo veliko lajša. Učitelj pa zadobi tudi moč v tem, ako vedno z duhom časa napreduje, da zamore potem sitnosti in težave svojega stanu voljno prenašati. Ni učitelja, kateri bi že ne bil okusil kelha grenkosti in nehvaležnosti; da more v tacih trenutkah take dogodke stanovitno premagati, ter svojega duha ponosno povzdigovati, zato potrebuje nekake čeznatorne moči, ktera izvira iz vednega izobraževanja, ktera nam pravi in nas uči le po poti nadlog in težav dostojno ceniti srečo in dobrote tega življenja.

Milovanja vreden je nasproti učitelj, kateri za drugimi zaostaja in medli. Taki učitelj ne pozná sladkosti in veselja svojega stanú, ampak le sitnosti in težave, kajti pri njem se pregovor uresniči, da nam stan to daje, kar mu sami dajemo. Da je pa taki učitelj sam za-se že naj nesrečniše bitje na svetu, to še ni naj hujše, ako bi on dostikrat po svoji nemarnosti ne ponesrečil družine in soseske, ter si s tim napravljaj veliko odgovornost. Vsaj so bile in so še zmeraj dobre šole naj večji kinč in krasota vladarjev, iz katerih izvira blagoslov in sreča v bajto priprostega ratarja, kakor v krasne palače veljakov.

Zato naj učitelj nikar dalje ne premišlja, da ga ne prihiti verteče kolo berzega časa, ter sam sebe potem tako lahko-mišljeno ne pogubuje. Naj gotovši in prvi pomoček, da se učitelj pred to nesrečo zavaruje ter da vedno vspešno z drugimi napreduje, je branje. Branje oživlja in krepcá duha. Ni pa še vse na tem, da veliko beremo, ampak vse je na tem ležeče, kaj in kako beremo. Učitelj naj bere knjige in časnike različnega zapopadka, da tako vsestransko napreduje; da se pa mora zapopadek vsega, kar učitelj bere, gibati v mejah kerščansko-nravnih, razumi se samo po sebi.

Varovati se pa mora tukaj učitelj, da potem vsake reči, ktero se mu prilega, precej v šoli ne poskuša, kajti potem se lahko primeri, da učitelj med letom toliko metod poskusi, kolikor knjig in časnikov je bral, kar pa gotovo nikomur ne koristi. Kellner o tacih pravi: „Vohuni tekajo od šole do šole, ter povsod le po metodi poprašujejo; vse s strahom pregledujejo, in radi bi zavohali metodo, s ktero bi lahko brez vsega truda potem mogli delati čudeže. Takim manjka pravega učiteljskega duha“. Treba je tedaj, da sleherni učitelj pomisli, da je mnogo metod, po katerih se dá učiti, kar kdo razumi, in da nobene ni, po kateri bi se lahkočno učilo, kar sami dobro ali le na pol umimo. Naj si tedaj učitelj omišlja le bolj izbrane knjige in časnike, da ne potratí denarja za slabe in prazne knjige, od katerih nima drugega dobička, kakor to, da je ob denar. Bere pa naj razumno in s peresom v roki, ne pa iz rado-vednosti ali kratkega časa, ter naj bolj obširne in imenitne stavke v krajše posnema, ter boljše misli, splošne resnice in znanstvena naznanila zapisuje v svoj dnevnik.

Tako si učitelj spiše dobre knjige, ktere mu dostikrat več koristijo od debelih knjig. In ako učitelj tako dela in napreduje, bode vedno zadovoljen in vesel, ter bode spoznal in čutil, da branje duha redi, in da učenje trudnega oživlja. —

Pa tudi priprava za nauk zelo pospešuje učiteljevo omiko. Zato naj se učitelj, ako hoče, da ne zaostane, in da bode njegov nauk kaj koristil učencem, vselej za vsaki nauk sproti pripravljaj. Skerbno naj premišljuje, „kaj“ in „kako“ bode to in uno pojasnoval in poočitoval, v kaki zvezi je današnji nauk s prejšnjim in s prihodnjim, katerih vprašanj bode treba tukaj, katerih tam, da ga bodo učenci bolj razumeli, katerih pomočkov, zgledov, podob, popisovanja, primerjanja itd. se bode pri tem posluževal, da bode nauk tudi slabejšim učencem koristil. Še večjo korist donaja pa priprava učitelju, ako se vse to zapiše, ter za razne šolske predmete za vse leto načerta osnovo, po kateri se potem vestno ravna. Pozabiti pa učitelj ne sme, da naj vselej pred naukom prosi božjega blagoslova, od kterega pride razsvetljenje in poterpežljivost za toliko težavno in imenitno delo.

Ne morem si kaj, da bi konečno ne omenil, da se dobé, zalibog! še vedno učitelji, kteri prej v svoji domišljiji ne mislijo na nauk in šolo, dokler šolska ura ne bije in ne stopijo med učence. Da pa učitelj (tudi z naj izverstnejšim spričalom), kteri iz lenobe ali iz oholosti sam sebi vse zaupa, ter prezira tudi naj potrebniše priprave za nauk, v šoli dosti ne koristi, je sploh znana resnica; on podučuje brez vse osnove in pravega načerta, nepotrebna vprašanja in ponavljanja se po sili v šolo vrinejo, in, ali more pri takih okoliščinah nauk vspešno napredovati, ter učencem koristiti, naj sodi sleherni učitelj sam. Le tisti učitelj, kteri nauk sam dobro razumi, more potem brez vseh over vsestransko in razumno podučevati. Le taki nauk postane živ, ter vnema pazljivost, pa tudi le edino taki nauk rodi blagonosni sad za časnost in večnost. —

Ako je resnično, da skušnje slehernega človeka učé, so po takem te toliko večjega vpliva za učitelja, kteri izreja mladino. Zato je pa potrebno, da učitelj vsestransko vse duševne in npravne moči in zmožnosti vsacega učenca dostojno pozna, da more potem z vsakim učencem modro ravnati. Toda vediti mora učitelj, da je ravno to polje, na kterem se nikdar ne izuči, kajti ni težjega pri izreji, kakor opazovati in so-

dití skrite otroške moči. Naj si tedaj vsaki učitelj vse skušnje, ktere doživi na tem polji, zapisuje v posebno knjigo. S časom se taka zbirka zelo naraste, in je učitelju dobri svetovavec o času dvoma, tolažnik v urah žalosti in nadlog, pomočnik o času potrebe, zerkalo svojega delovanja in truda, in zgodovina njegove dušne in telesne delavnosti.

Pa tudi skušnje, ktere si učitelj nabira zunaj šole, opazovaje učence gredé v šolo ali pri igrah, so zelo važne za učitelja, ker tukaj učitelj dostikrat marsikaj zapazi, kar mu je prikrito med šolskim ozidjem. Sicer učitelju ni pripuščeno, se vtikati med domače zadeve, vendar o pravem času izrečena beseda o nramnosti in zaderžanji dostikrat več koristi, nego veliko besodovanje in pridigovanje. —

Tudi učiteljski zbori, ako se prav izveršujejo, veliko pripomagajo, da učitelj napreduje in se izobražuje, kakor tudi to, da učitelj večkrat obiskuje svoje sosedne učitelje, posebno šolska spraševanja. Se vé, da mora biti učitelj prost vse oholosti in domišljije, da si tako dobro in posnemovanja vredno prisvoji in to porablja. Da učitelj tedaj z družimi vred napreduje, naj bode ponižen; ta krepost nas podučuje, da smo krotki in v ljubezni vneti do svojega poklica, da nam je potem mogoče kaj dopovedati, ter da vedno in vselej le pravega in dobrega iščemo, ter se za to prizadevamo.

Darila in šiba v ljudski šoli.

Komaj so se šolska darila odpravila, že se je pisarilo po časnikih in šempljalo sim in tje, da mislijo tudi šibo iz šole spoditi. Darila in šiba — na prvi pogled res prav različne stvari — imate vender nekako naravno zvezo med sabo; oboje je izraz ene in tiste ljubezni, ki se pri odgojevanji človeškega rodú po potrebi zdaj te, zdaj une poslužuje. — Bog, naj viši in umniši postavodajavec, se je pri odgojevanji mladega človeškega rodú obeh prav očividno posluževal, kakor nam kaže zgodovina izraelskega ljudstva, in vsi postavodajavci in umni odgojevalci vseh časov so rabili darila in šibo.

Oboje je v pravi meri in o pravem času tudi vselej dober sad obrodilo, kar nam kaže skušnja vseh časov. Pa saj pri spačeni človeški volji tudi drugače ni mogoče. Lepo bi bilo